

Hva vet folk om pensjon og hvordan vil pensjonsreformen påvirke pensjoneringsatferden?

FAFO Pensjonsforum 06.11.09

Anne-Cathrine Grambo

Arbeids- og velferdsdirektoratet

Hvordan vil pensjonsreformen påvirke pensjoneringsatferden?

NAV-rapport 1/2008

Økonomiske insentiver i nytt pensjonssystem

Vi har sett på følgende økonomiske insentiver som skal bidra til å øke arbeidsinnsatsen og heve avgangsalderen:

- **fleksibel pensjonsalder**
- **levealderjustering**
- **mulighet til å kunne jobbe ubegrenset ved siden av pensjonen uten at det medfører lavere pensjonsutbetaling**

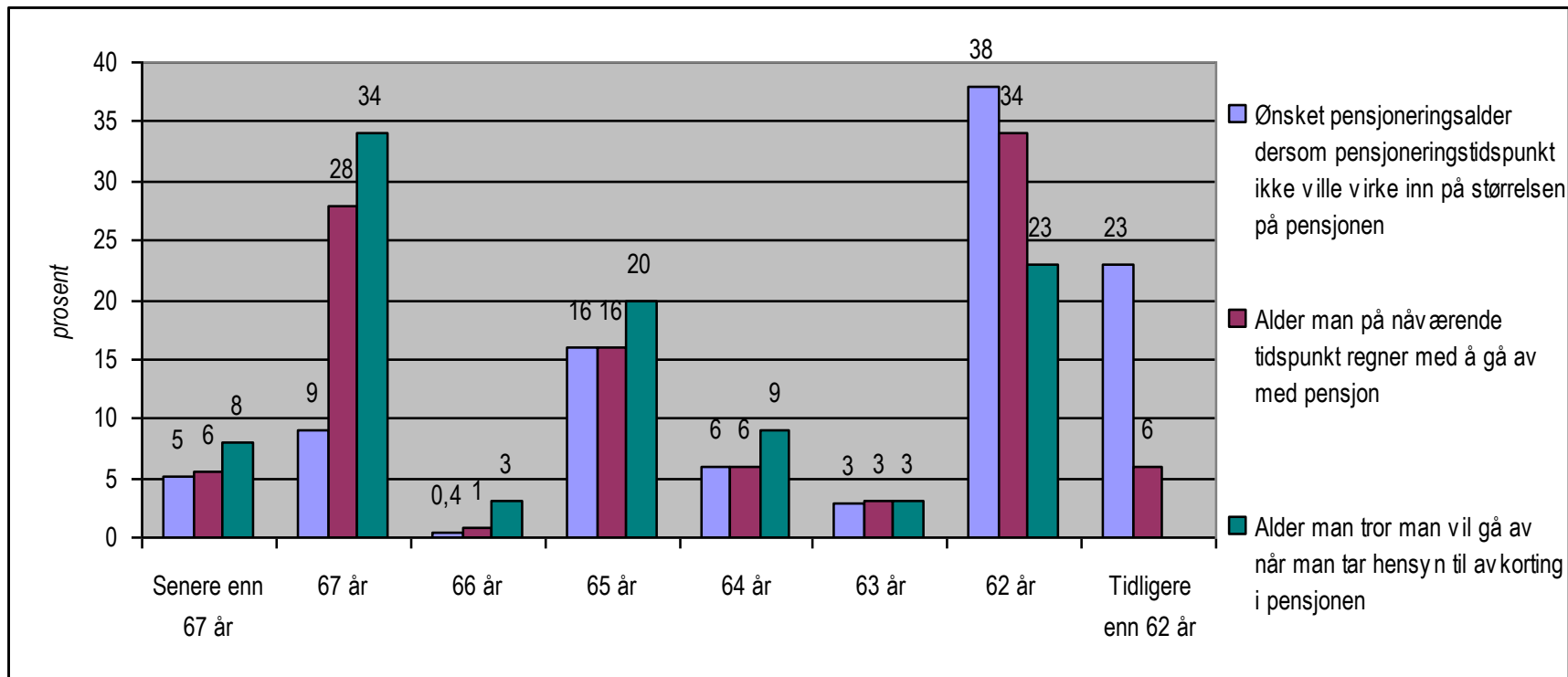
Fleksibel pensjonsalder

- Ved hvilken alder ville du *ønsket* å gå av dersom avgangsalder ikke hadde hatt noen betydning for størrelsen på din årlige pensjonsutbetaling?

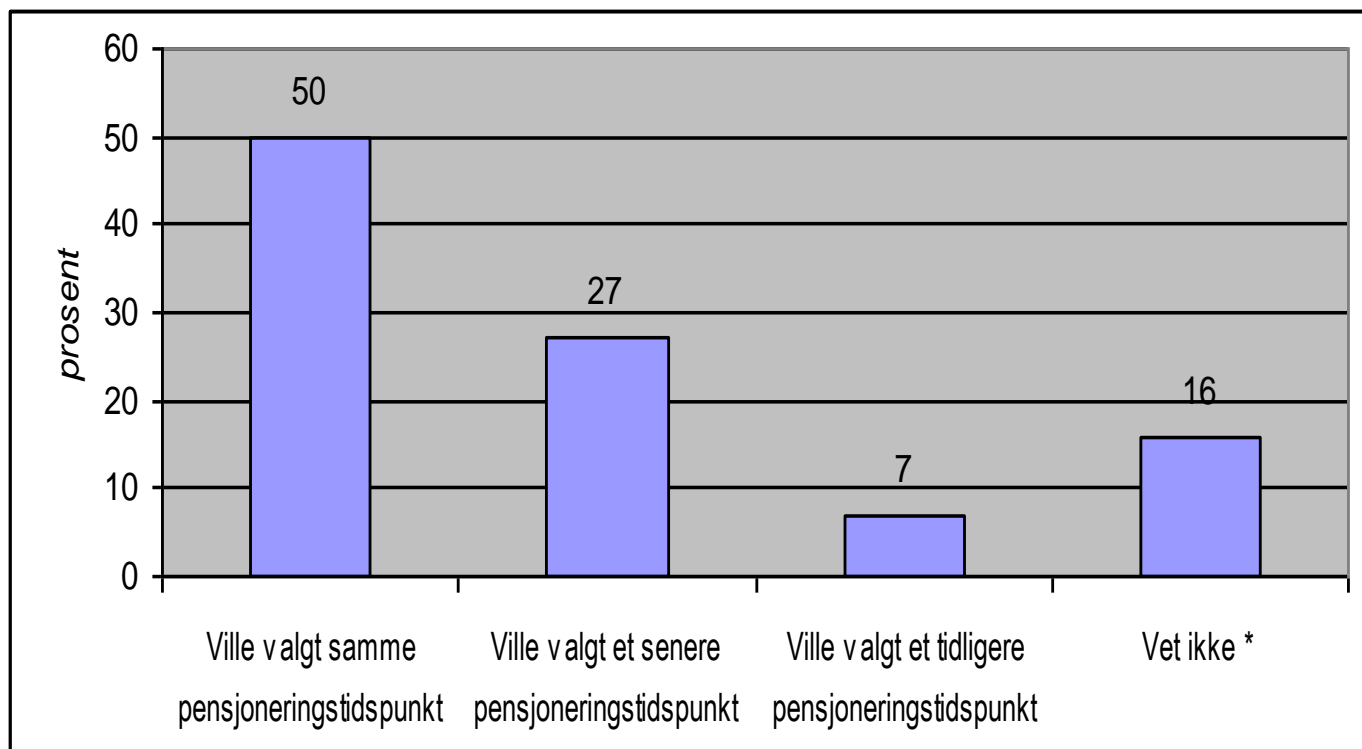
- Ved hvilken alder *regner* du med å gå av med pensjon (med alderspensjon, uførepensjon, AFP, tjenstepensjon med aldersgrense, annen førtidspensjon, eventuelt leve av private midler)?

- Ved hvilken alder tror du at du vil gå av med pensjon, *gitt de økonomiske konsekvensene* ved valg av pensjoneringsalder som er lagt inn i det nye pensjonssystemet?

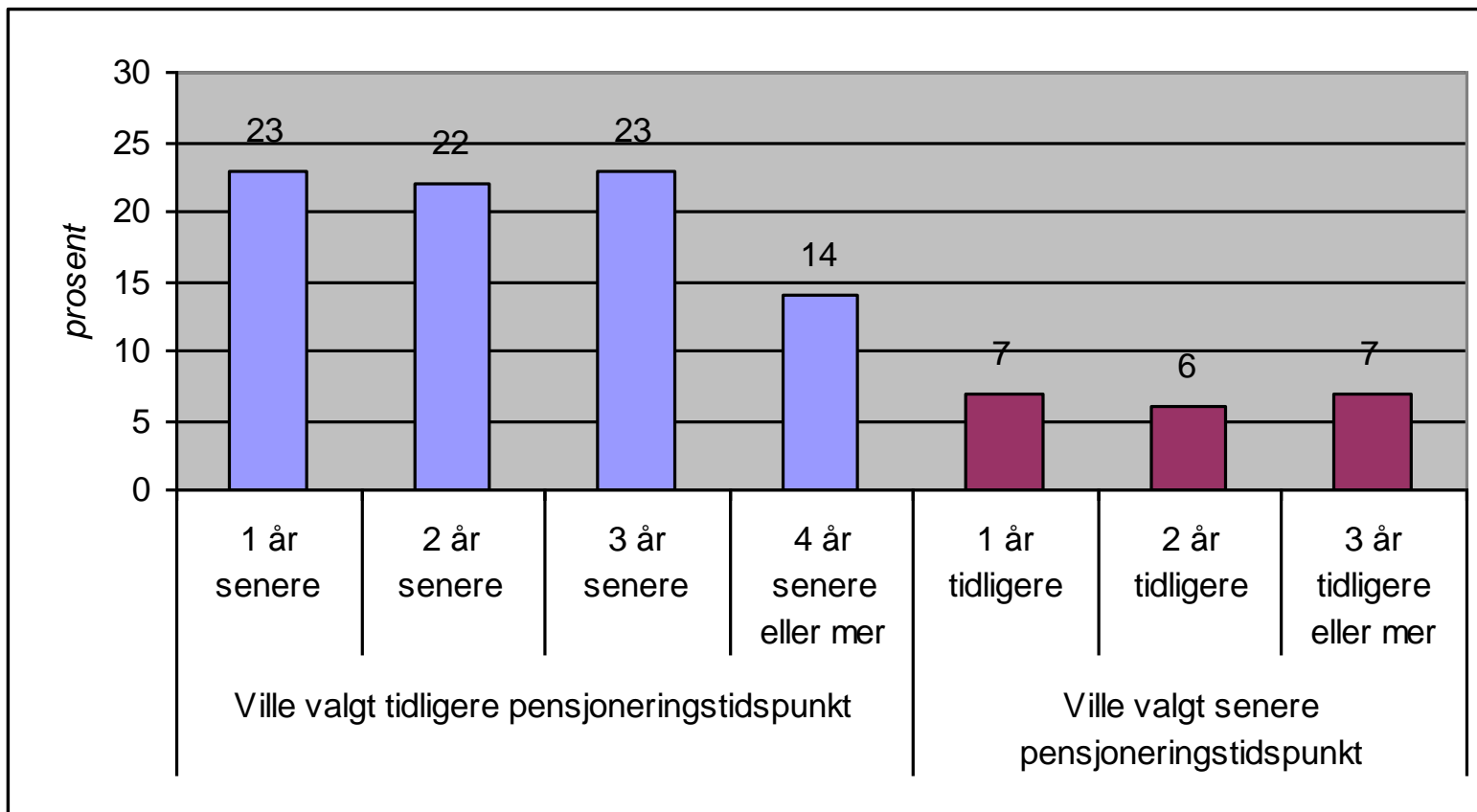
Valg av pensjoneringsalder blant arbeidstakere i alderen 45-66 år.

I hvor stor grad ombestemmer folk seg ifht pensjonerings tidspunkt når de blir stilt overfor en avkorting i pensjonen og høyere pensjon ved senere avgangstidspunkt?

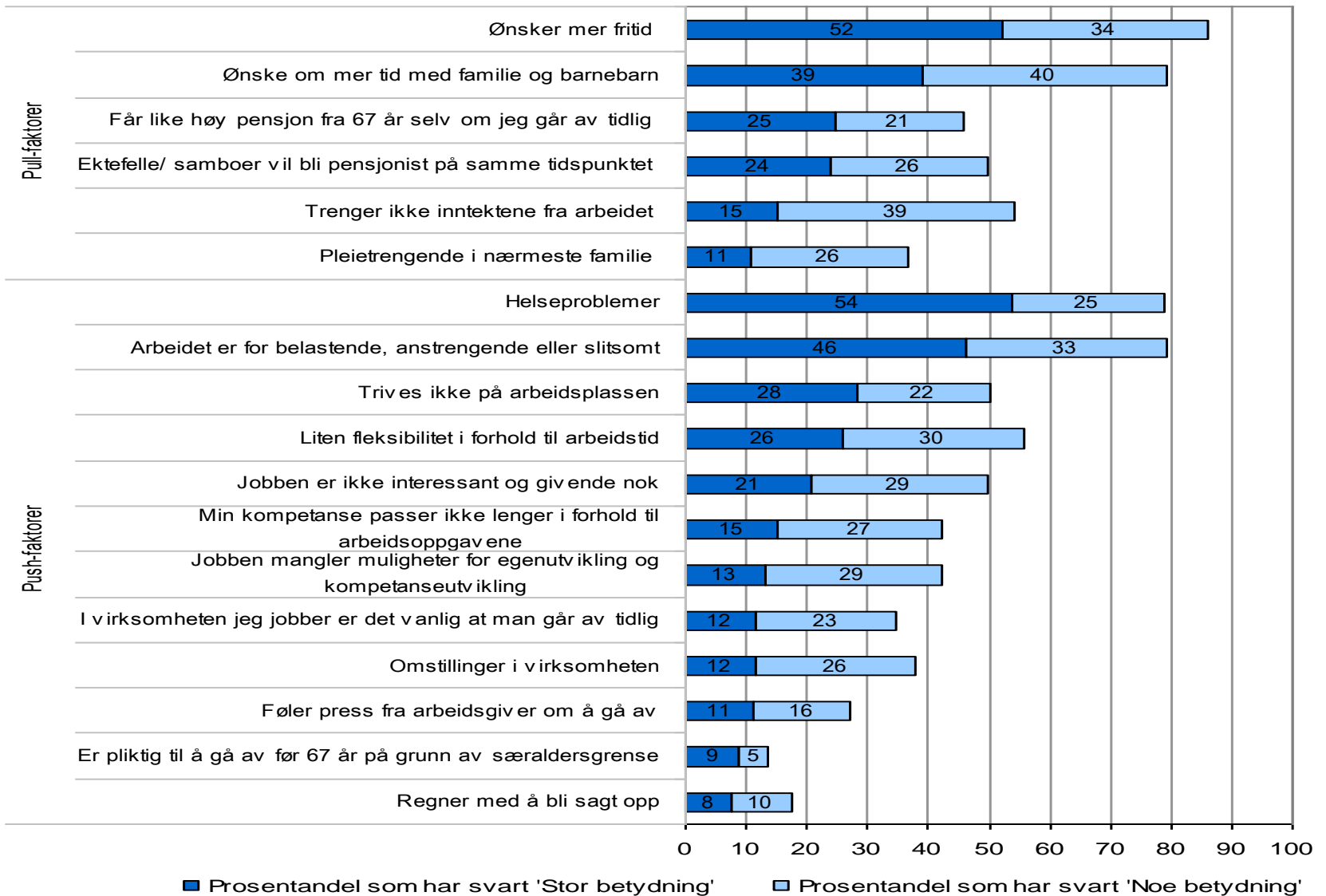

Hvor mye tidligere eller senere vil folk velge å gå av?

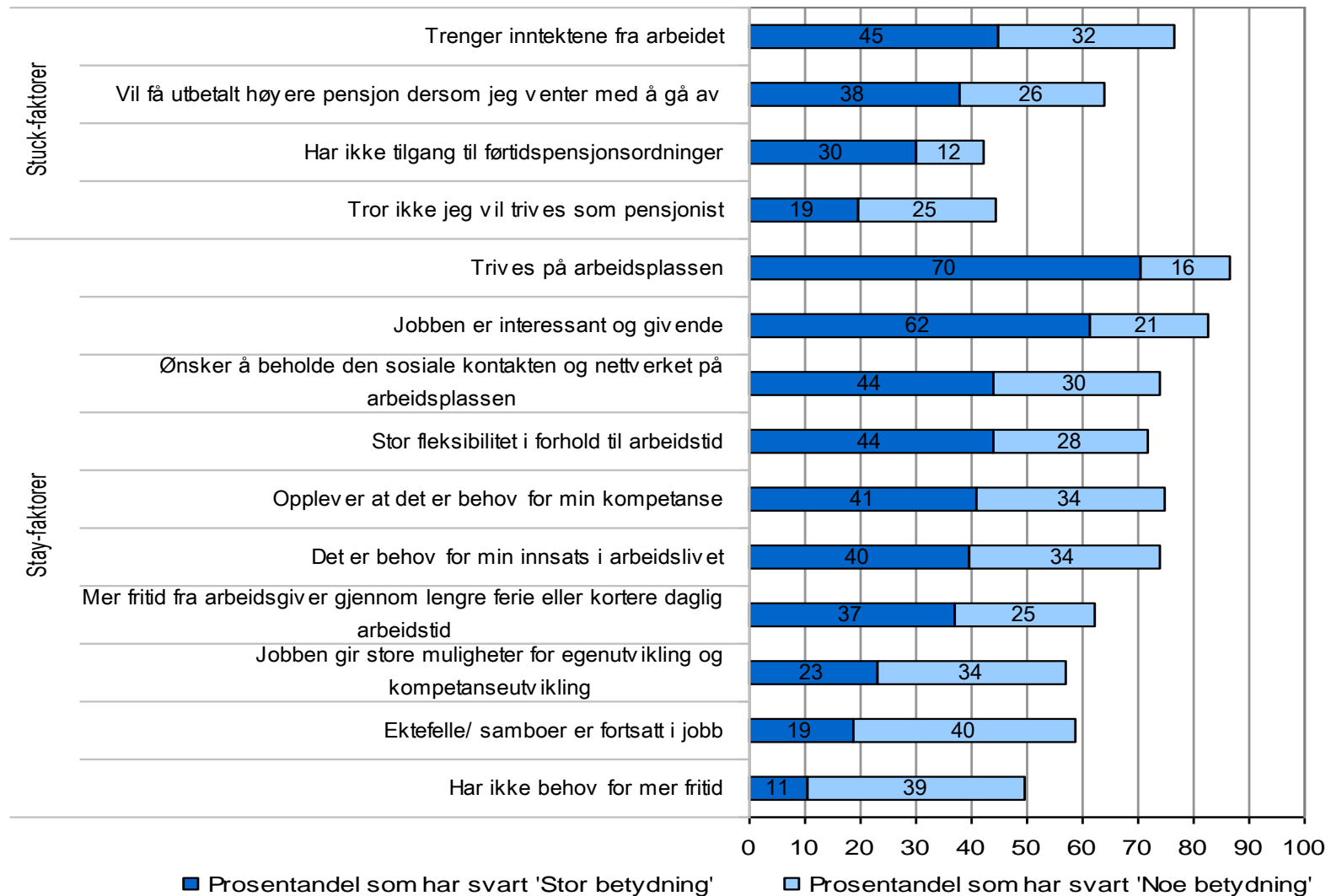

Hvorfor vil noen gå av tidlig?

Figur 11: Årsaker som har betydning for at folk regner med å gå av med pensjon før fylte 67 år (N=965)

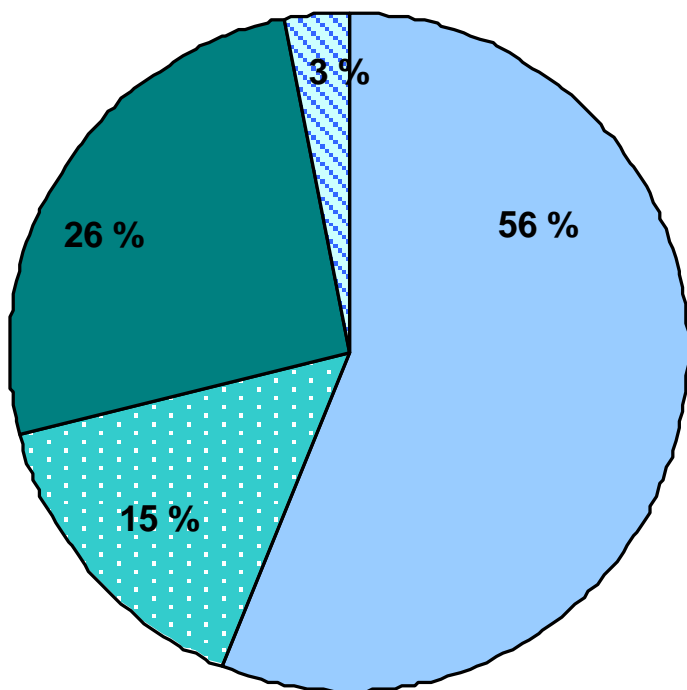

Figur 12: Årsaker som har betydning for om folk regner med å jobbe fram til fylte 67 år eller lenger (N=629)

Levealderjustering

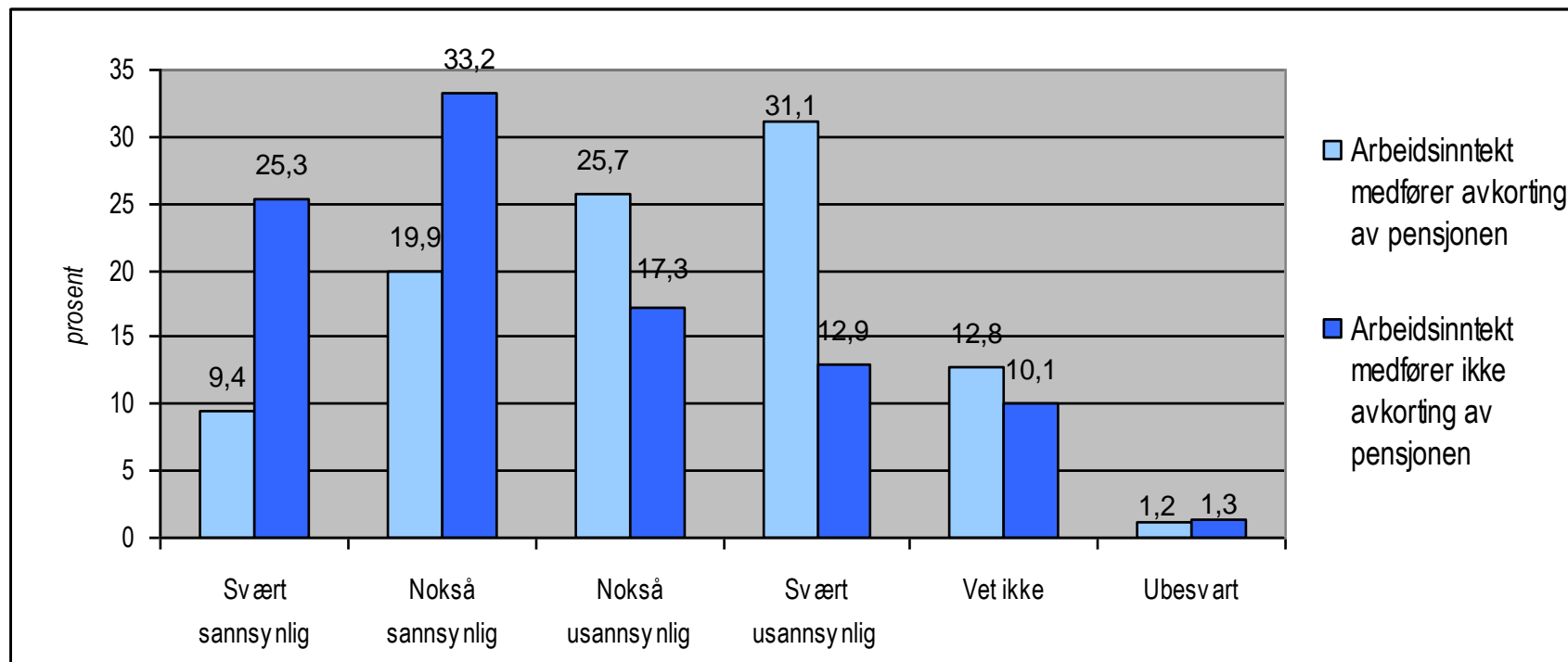
Figur 16: Dersom den forventede levealderen stiger med 1 år, vil folk gjøre følgende valg (N=1848):

- Jobbe om lag 8 måneder lenger enn jeg hadde planlagt for ikke å få kutt i den årlige pensjonen
- Noe midt i mellom, dvs. jobbe noe lenger, men ikke fulle 8 måneder og samtidig akseptere et kutt i den årlige pensjonen på noe mindre enn 5 prosent
- Gå av med pensjon på det tidspunktet jeg hadde planlagt, og akseptere et kutt i den årlige pensjonen på rundt 5 prosent
- ▨ Ubesvart

Mange kan tenke seg å kombinere arbeid og pensjon

Prosentandel som oppgir at det er (svært eller nokså) sannsynlig eller usannsynlig at de vil jobbe ved siden av pensjonen, med eller uten avkorting i pensjonsutbetalingen

Hvem ser ut til å la seg påvirke av insentivene i pensjonsreformen?

- Yngre ansatte i offentlig sektor lar seg i størst grad påvirke til å utsette avgangstidspunkt
- Kvinner lar seg i større grad enn menn påvirke av levealderjustering
- Menn og høyt utdannede lar seg i størst grad påvirke til å kombinere jobb og pensjon

Hva kjennetegner dem som regner med å pensjonere seg tidlig?

- noen flere kvinner enn menn
- vesentlig dårligere egenrapportert helse enn de som regnet med å stå i arbeid til fylte 67 år
- Ansatte i offentlig sektor og offentlige næringsvirksomheter var overrepresentert
- Åtte av ti med AFP-rettigheter oppga at de regner med å pensjonere seg før fylte 67 år, og halvparten oppga at de regner med å gå av allerede ved fylte 62 år.

Hva kjennetegner dem som regner med å stå lenger i arbeid?

- folk som jobber i privat sektor eller er selvstendig næringsdrivende, og som jobber i små virksomheter
- Oppga oftere at eldre arbeidstakere var ansett som attraktiv arbeidskraft på deres arbeidsplass
- noe oftere menn enn kvinner
- bedre egenrapportert helse enn sine jevnaldrende
- vanligere med deltidsarbeid
- de befant seg oftere i de laveste eller de høyeste inntektsgruppene.

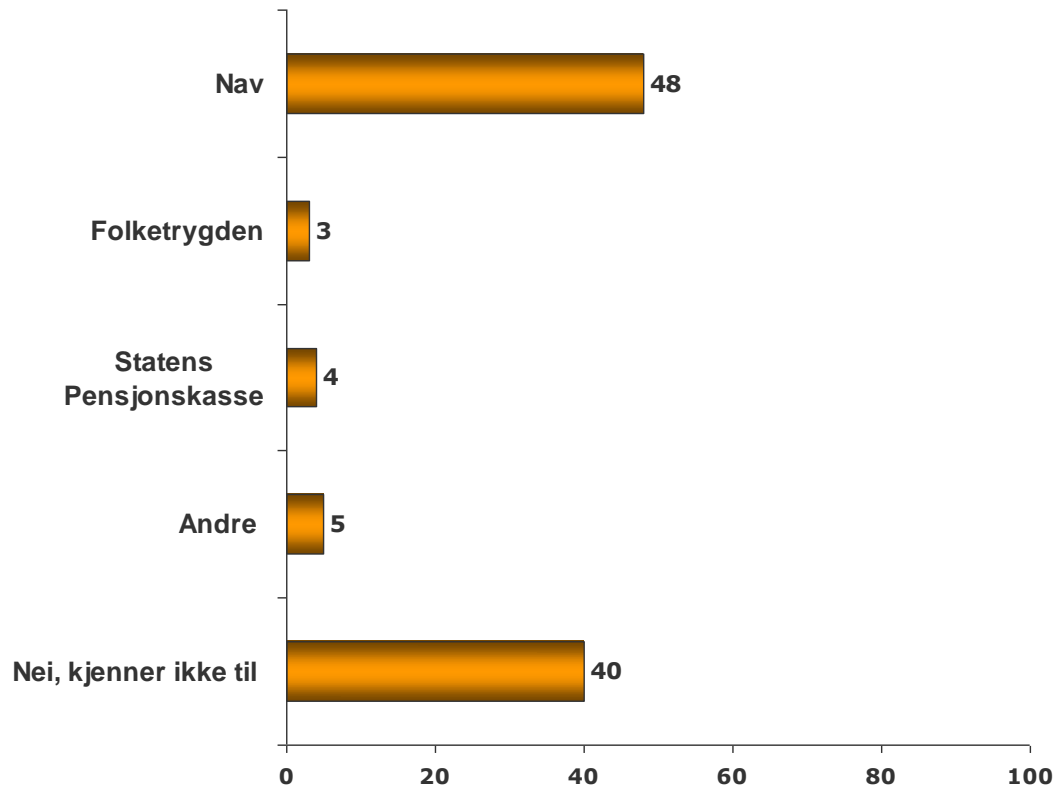
Pensjonsreform på trappene... Hva vet befolkningen om pensjon?

NAV-rapport 1/2007

og

**Resultater fra brukerundersøkelse
gjennomført av Pensjonsprogrammet i NAV
juni 2009**

Kjenner du til hvem som er ansvarlig for beregning og utbetaling av alderspensjon fra Folketrygden?

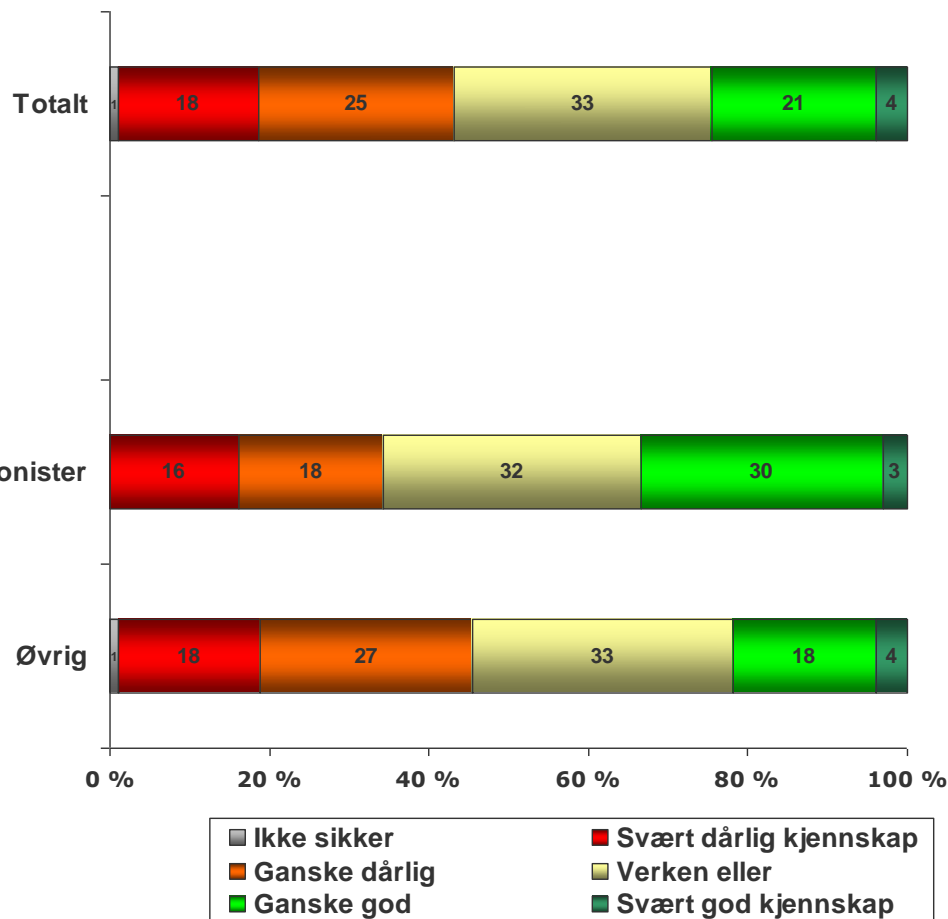
- Omtrent halvparten kjenner til at NAV er ansvarlig for beregning og utbetaling av pensjon

- Kjennskapen til at NAV er ansvarlig er litt høyere blant alderspensjonister (58%) , enn blant øvrige

- Kjennskapen er lavest i det yngste alderssegmentet, 45-55 år (38%), men fra 56 år og oppover er kjennskapen lik

1 av 4 opplever å ha god kjennskap til regler og rettigheter knyttet til pensjon

Hvor god eller dårlig kjennskap vil du si at du har til generelle regler og rettigheter knyttet til alderspensjon?

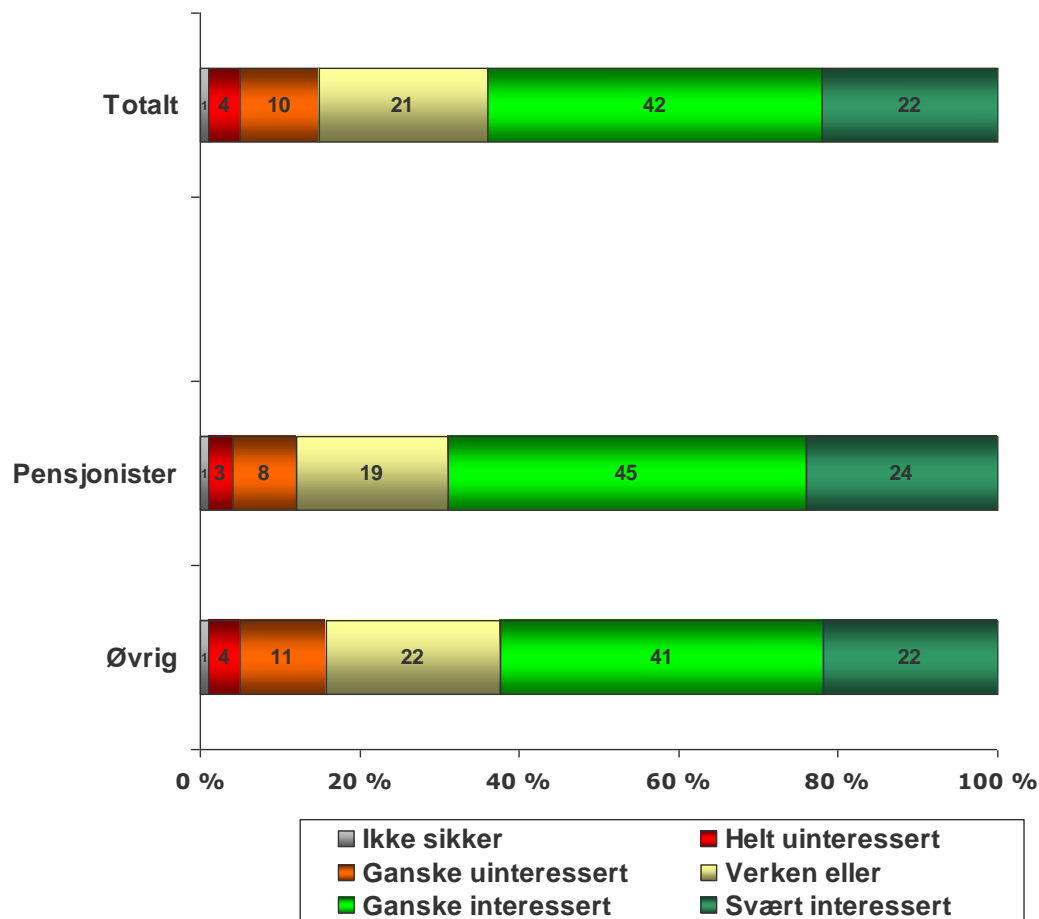

- Kjennskapen stiger jevnt med økende alder. I gruppen 45-49 år svarer 17% at de har god kjennskap, mens tilsvarende andel i gruppen over 60 år er 30%.

- Andelen med dårlig kjennskap er høyere (56%) blant de som tjener under 250 000 enn blant de som tjener 400-600 000 (34%)

6 av 10 er interessert i pensjonsspørsmål generelt

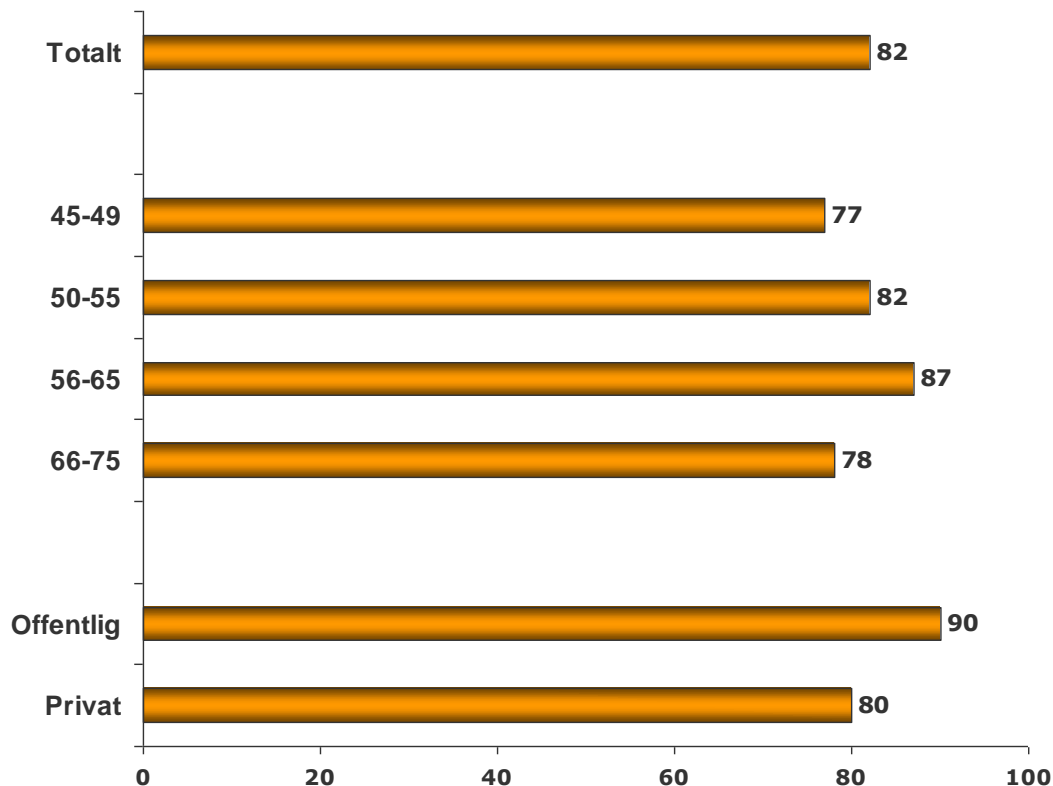
Hvor interessert eller uinteressert er du generelt i regler og rettigheter knyttet til alderspensjon?

- De mest interesserte finner vi i gruppen 61-65 år, blant disse er nær 90% interessert i regler og rettigheter knyttet til pensjon

Høy kjennskap til at det skal innføres nytt pensjonssystem

Kjenner du til at det skal innføres et nytt pensjonssystem i Norge ?

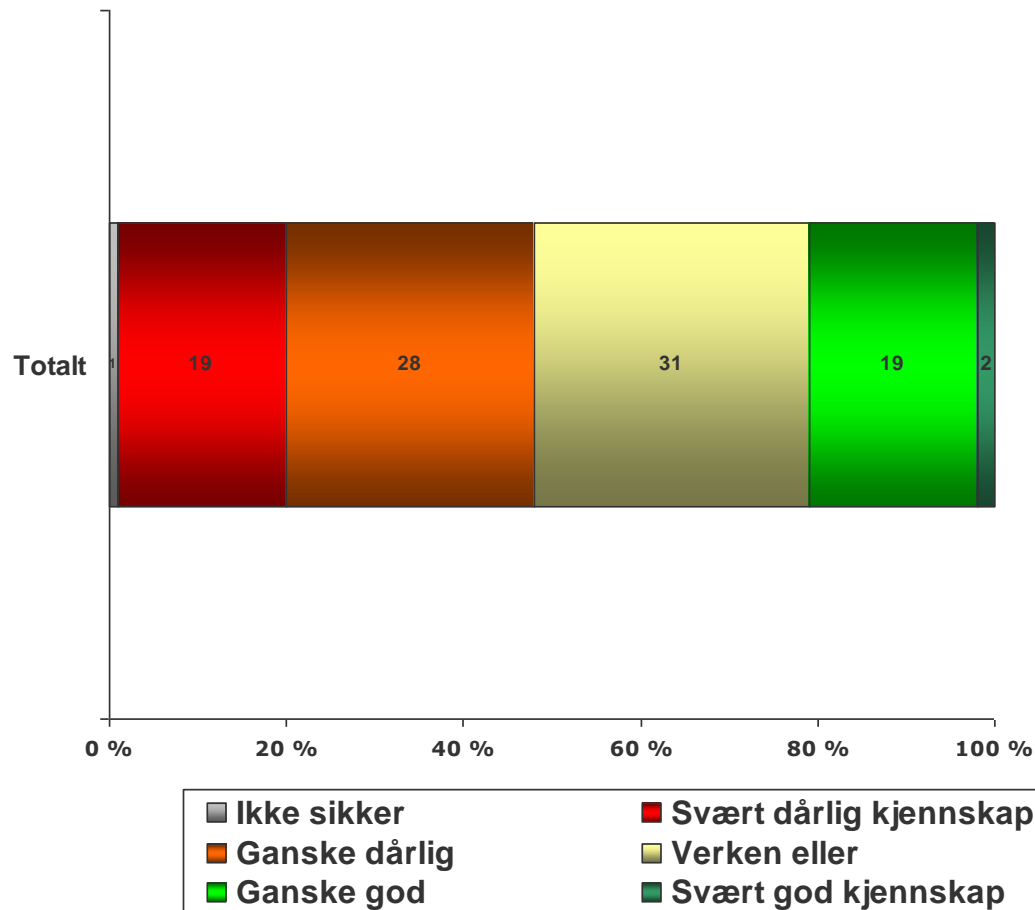

- Kjennskapen er over 75% i alle aldersgrupper. Den er høyest i alderen 56-65 og blant offentlig ansatte

- I 2006 kjente bare halvparten av de spurte mellom 45-70 år til pensjonsreformen

Lav kunnskap om *innholdet* i nytt pensjonssystem

Hvor god eller dårlig kjennskap har du til endringene som innføres med det nye pensjonssystemet?

- Blant de som kjenner til at det skal innføres et nytt pensjonssystem sier bare 2 av 10 at de har god kjennskap til innholdet i dette

Analyser fra Arbeids- og velferdsdirektoratet - Seniorer / Pensjon

- [Hvem har tjent på besteårsregelen?](#) (Arbeid og velferd 2/2009)
- [Forventa pensjoneringsalder 1986-2008: Delmål 3 i IA-avtalen er oppfylt](#) (Arbeid og velferd 2/2009)
- [Sysselsettingseffekten av endrede regler for alderspensjon for 67-åringer](#) (Arbeid og velferd 2/2009)
- [Pensjonsreformen 2011 – effekter de første ti årene](#) (Arbeid og velferd 1/2009)
- [Alderspensjonistar som bur i utlandet](#) (Arbeid og velferd 1/2009)
- [Økning i minstepensjonen – hva er konsekvensene for alderspensjonistene?](#) (Arbeid og velferd 4/2008)
- [Seniorer i industrien](#) (Arbeid og velferd 3/2008)
- [Yrkesaktive 66-åringer ønsker å fortsette i arbeid når pensjonen ikke blir avkortet](#) (Arbeid og velferd 3/2008)
- [Kven går av med AFP?](#) (NAV-rapport 3/2008)
- [Hvordan vil pensjonsreformen påvirke pensjoneringsatferden?](#) (NAV-rapport 1/2008)
- [Seniorennes tilknytning til arbeidsmarkedet styrkes](#) (Arbeid og velferd 4/2007)
- [Hvordan vil pensjonsreformen påvirke pensjoneringsatferden?](#) (Arbeid og velferd 4/2007)
- [Flere står lenger i jobb](#) (Arbeid og velferd 2/2007)
- [Forventet pensjoneringsalder 1986-2006](#) (Arbeid og velferd 2/2007)
- [Pensjonsreform på trappene – Hva vet befolkningen om pensjon?](#) (NAV-rapport 1/2007)
- [Seniorpolitikk og IA-avtalens delmål økt pensjoneringsalder](#) (RTV-rapport 4-2005)

www.nav.no/Om+NAV/Tall+og+analyse